

NOTRANJEC

Izhaja vsake soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKÉ STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{100}$ strani 5 K, $\frac{1}{200}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Kaj vse lažejo naši Nemci o „Kranjski hranilnici.“

Ker je „Kranjska hranilnica“ prava vzdrževaljica nemštva v naši deželi in je nemštvu, če ta postojanka pade, enkrat za vselej odklenkalo, zato je čisto naravno, da se Nemci in njih tihi in skriti prijatelji trudijo na vso moč, da bi naslikali „Kranjsko hranilnico“ kot povsem varen zavod.

Najbolj jim gre za to, da bi prilagali zavodu jamstvo. Nam vsem je znano, da za vloge pri „Kranjski hranilnici“ ne jamči nihče. Ako v zavodu kdo kaj ukrade — kar se je že zgodilo, — če kaj večjih dolžnikov propade, če zleti hranilnica v zrak, ne jamči za izgubo nihče. Nemci pa so na tihem po deželi razširili, da je „Kranjska hranilnica“ „cesarska špor-kasa“ in pa, da zanjo jamči dežela. Take laži so razširjene in tudi marsikak Slovenec jim gre na lim in jih dalje širi. Ni res, da bi država za „Kranjsko hranilnico“ količkaj jamčila, oz. jo upravljala. Še manj je res, da bi imela dežela z njo kaj opraviti. Tu bi pač moral deželni odbor nastopiti, na sam ne izgubi kredita, ker se mu propadujoč zavod obeša za suknjo.

Somišljenike prosimo, da vsem tem lažem ugovarjajo z odločno agitacijo. Pojasnijo naj vsakomur, kako je z jamstvom pri „Kranjski hranilnici“ in kako je sploh s tem zavodom.

Zastavnico hoče opustiti „Kranjska hranilnica“, temu ne nasprotujemo, saj ustanovimo Slovenci svojo domačo zastavnico, kjer ne bodo moli in drugi škodljivci razdejali sukenj, kakor je to bilo pri „Kranjski hranilnici“. A opomniti hočemo grofa Korinskega, da veli hranilnični regulativ in statut hranilnice, da se posvečaj denar „Kranjske hranilnice“ ljubljanskim in deželnim dobrodelnim namenom. Zdaj pa se lahko Korinski prepriča: da plačuje „Kranjska hranilnica“ šulferanjske učitelje, da vzdržuje ponemčevalnice in da je že 600.000 K pripravila za novo nemško gleda-

lišče. Tako torej: Zastavljalnica se opusti, za nemško gledališče se dalje nabira! Zavod, ki koristi ubožnim slojem, se zapre, z istem denarjem pa se otvori zavod, kjer si bodo ob francoskih burkah svoje trudne ljubzenske čute oživljali nemški oficirji in barončki. Lepa vlada je to, če uvažujemo, da smo v dobi ljudskega parlamenta.

Najgrša laž, ki jo Nemci širijo o „Kranjski hranilnici“, je dalje, da daje za domače dobrodelne namene. Res je, da vrže par grošev za cerkve in gasilce, a kar da za nemške šole in gledališče, je toliko, da pride goldinar na vinar. Takih „daril“ ne rabimo, ker se ž njimi le pesek trosi v oči.

Neresnica je končno, da je uprava „Kranjske hranilnice“ dobra, kakor poroča vlada, nasprotno: slaba je in nesposobna. Slovenci, pazite na svoje prihranke!

Grofica Korinska organizuje gospodarski boj proti Slovencem.

Deželnega predsednika namestnik Korinski ni le sam hud nacionalec, ki črti Slovence prav tako, kakor Lašan in Kalteneher, on ima tudi soprogo, ki se odlikuje po rezkem nemško-nacijonalnem prepričanju. Že zadnjič smo omenili, da sicer njena požrtvovalnost za nemštvo ne gre tako daleč, da bi kaj svojih milijonov naložila v „Kranjsko hranilnico“ (gosp. grof sam nima kaj naložiti), a svoje delovanje razteza grofica na gospodarsko polje, hoteč škodovati slovenskim trgovcem. Ta dama strastno in dosiedno agituje za nemške trgovine v Ljubljani, sama hodi le k Nemcem kupovat in celo odvrta druge od Slovencev! Več o tem lahko pove ljubljanska trgovka St.

Mi pa g. Korinskemu povemo, da našega narodnega čuvstovanja žalil ne bo! Zato bo dajal še odgovor.

Dopisi.

✓ Žiri. Klerikalni agitator pred sodiščem. Martin Šubic po domače „žvižga“ je jako vnet in odločen mož „katoliškega“ naziranja. Po vnanjosti kakor po delih nas skoro spominja „višjega pastirja“ Antona Bonaventure. Mož se ne boji tudi javno izraziti svojega „prepričanja“, meni še celo, da stori dobro delo, ako nesramno in brezmiselno kriči proti naprednjakom; zasramuje Sokole itd. Na ta način je blatil dve najodličnejši, odločni in pogumni sokolici v Žireh, vpil je po javnih potih in shodih, da so sokoli in sokolstvo največje pohujšanje, da se sokolice nespodobno vedejo itd. tako dolgo, da so postavili tega klerikalnega moralista pred sodnijo. Tožnici je zastopal gospod notar A. Pegan. Toženec je skušal dolgo časa dognati resnico govoričenja, ker pa mu končno tega ni bilo mogoče, ker je bilo vse skupaj budalasta hudobna izmišljotina, je bil konečno obsojen, da mora povrniti vse pravne stroške, (ki bodo za njega ogromni), dati preklicati v časopise, ter plačati za Sokolski dom 80 kron. Tako je postal zagrizen nasprotnik podpornik sokolstva. Omejenemu in nevednemu „žvižgu“ ni zameriti, ako je klobasal take oslarije. Delal je po svojih nazorih in postal žrtev razmer. Zakrivila je to klerikalna vzgoja, oni duh, ki vlada med klerikalci, ki

navaja svoje pristaše v blatno temo nizkotnega življenja. Moža je poučeval in dražil kaplan Perko in mu stem nakopal večjih stroškov. Mi želimo mnogo tako vzornih klerikalnih nasprotnikov. Mož je baje tudi član „Kat. slov. izobraževalnega (pravilno poneumnevalnega) društva,“ kaplanu in klerikalcem pa častitamo. — Dobračevski vodnjaki so vsi suhi, treba je tudi sedaj v mrazu dovažati vodo v sodih, in to trpi že celo leto. Potreba vodovoda je velika, kakor le malokje. Poslanci in drugi odločujoči faktorji naj bi se vendar ozirali na resnično potrebo, ter naklonili podporo tam, kjer jo je treba. — Volitve so pred durmi. Kmalu bo treba stopiti na volišče in pokazati svojo barvo. Videlo se bo znova, koliko je razumnih ljudi in koliko brezmiselnih šlev. Kdor bo volil na komando iz farovžev, je neveden ali omejen, ali pa hinavec. Vsak kdor ljubi svoj stan ter je samozavesten človek, bo volil može sebi podobnega, ki pozna težnje in potrebe kmetijskega stanu, ter bo znal tudi iste zastopati. — Domačo „vzajemno zavarovalno družbo“ snujejo v Žireh. Sprevideli smo, da ravno pri zavarovanju gre dokaj tisočakov v kremplje tujih kapitalistov, ki so za nas popolnoma zgubljeni. Doma pa primanjkuje denarja za vsakovrstne koristne naprave. V nedeljo, dne 22. novembra 1908 bo ustanovni občni zbor, kjer se pregledajo ter prirede pravila, da se potem predlože

Listek.

Arhimandridova oporoka.

Roman iz Srbije. Spisal Josip Premk.
(Dalje.)

Monastir je stal na lahno napeti ravnini in lep je bil razgled naokolu. Ta dan je bilo zbranega toliko sveta, da se je Serafin čudil pisani množici. Na obeh straneh ob vzhodu so bile postavljene kolibe, kjer se je prodajalo različno sadje, točilo se je vino in žganje, a nekateri so razpostavili robo kar po tleh ali jo pustili na vozeh. Tam pa, tik vhoda je bil iz desk napravljen nekak oder. Šestero ciganov je sedelo na njem s smehljajočimi obrazi. Igrali še niso. Vsi so bili praznično opravljeni, z bogatim nakitom in med belimi volnenimi čepicami je bilo videti nekaj visokih kučem, prepreženih s tankimi volnenimi, črno pobarvanimi nitkami. Pozdravljali so Serafina stari znanci, stari prijatelji in njegovo resno lice se je nasmehnilo ob tem pogledu na ta pestri semenj.

Takrat je stopil k Serafinu star, sivolas duhoven, ki je veselo pozdravil Serafina:

„Nisem menil, da me posetiš, da si mi zdrav!“ Radostno je stiskal Serafinu desnico. „Ali dojde tudi pop Filotej?“

„Ne vem, mi ni rekel ničesar!“

„O gotovo pride — tudi lansko leto me je posetil. Seveda, daleč je sem — moral si rano odpotovati. Ej ta vražja jesenska megla, škodljiva je, veš — hudo škodljiva. Hiti, da popiješ čaj in se na mah ogreješ!“

Ob devetih se je potem pričela slovesna služba in bila končana proti poldnevu.

Pri obedu je bilo zbrane mnogo gospode, ker je bil samostan le pol ure oddaljen od mesta Niša, a stari starešina je sprejemal drage volje vsakega gosta. Med gosti je Serafin kmalu zapazil popa Filoteja — moral je dospeti po dovršeni službi. Serafin se je spomnil Ljuboslave, zato je stopil k Filoteju in ga pozdravil.

„Oho, vi tukaj — no pa seveda: starešine vašega samostana so se vedno vdeleževali sišatovske „slave“. Ali bi ne bilo dobro, ko bi stopila nekoliko med ljudstvo. Ljubislava je ostala tam, saj veste, da jo zanima vse!“

Serafin si tega ni dal dvakrat reči. V par trenutkih sta se že gnetla med gručami ljudi.

Godci cigani, ki so sedeli zjutraj s povešenimi godali, so igrali zdaj na vse pretege. Okolu in okolu njih so plesali zdaj „kolo“, zdaj „seljančico“. A tam pri kolibi, kjer se je prodajalo sadje, je Serafin zapazil bujne plave kodre Ljubislave.

„Evo je!“ je namignil popu, ki je zadovoljnim obrazom gledal vesele plesalce.

„A tudi vi tukaj!“ se je začudila navidezno Ljubislava, seveda le radi očeta, ker je bila itak pohitela med množico v nadi, da ugleda Serafina. Povedal ji ni, da bo šel na slavo, uganilo je to le njeno ljubeče srce.

„Da tudi jaz gospica!“ je odgovoril Serafin in ji stisnil desnico. „Ali ste se pripeljali?“

Ponosno je odgovorila: „Prijezdila sem na onem divjem sircu!“ Nato so odšli k obedu.

vladi. V sosednih Rovtah imajo podobno družbo že nekaj let, ter so z uspehom jako zadovoljni. Zato smo se tudi mi odločili, da jo ustanovimo. Želeti je le, da se, kadar zadobimo postavno dovoljenje, zavarujejo vsi posestniki doma in prenehajo podpirajo tuje dobičkarske zavarovalne družbe, ki se okoriščajo z našo nevednostjo. Sploh bi se bilo treba tudi kmetom povsod in vselej postaviti na lastne noge, položaj kmeta je težak in brezupen v sedanjih razmerah. In od nikogar drugod ni pričakovati odrešenja, kakor od samega sebe. Izobraževati se je treba gospodarsko in politično, pomagati vzajemno združnim potom do boljših razmer. V neumornej agilnej in previdnej delavnosti in vzajemnosti je pomoč. Korak za korakom je treba stopati naprej k popolnosti in samoosvojitvi kmetijskega stanu. Proč z lenobo in nevednostjo. Skušajmo dobro delati, modro gospodariti in drug drugemu pomagati in dosegli bomo gotovo nekaj.

Kmet.

Domače vesti.

Osebne vesti. Provizorični učitelji na tukajšnji ljudski šoli gg. Vinko Brus, Vinko Zaletel ter suplent na meščanski šoli gosp. Anton Sepaher so napravili usposobljenostne izpite za ljudske šole z slovenskim in nemškim učnim jezikom.

Majdičev zastopnik znani nemškutar Oroszy je bil te dni zopet v Postojni. Ponujal je svojo moko, a ta pot ni bilo zopet nič kupčije, ker postojnski trgovci ne kupujejo od nemčurskih potnikov. Tako je, tako, dragi „perjatu“, da se izrazimo žnjim, časi se spremenjajo in mi se znjimi, tebi pa svetujemo, da nas ne nadleguješ več s svojim posetom.

Mrzlo zimsko vreme se je naenkrat spremenilo v južno, prav jesensko, dežuje že dva dni prav pošteno. Sicer pa rabimo vode, ker naši mlini že stoje par mesecev brez dela in tudi prebivalstvu primanjkuje vsled dolgotrajne suše vode.

Naš „Hansi“ se pritožuje, da ga v Postojni vse zaničuje, dasiravno ni nič hudega storil nikomur. Ta bi bila lepa, da bi si še kdo kaj pustil od take poturice dopasti. Preveč si domišljav Ivan, pardon Honsel!

Po Postojni še vedno zasledujejo zločince, ki so zamazali pred dvema mesecema nemške napise po trgu. Na čelu teh špicelnov je seveda „Hansi“, ki bi rad nedolžne ljudi spravil v zapor. Svetujemo ti, da raje paziš, da bodo ceste pozimi bolj redno prekidane da bode omogočena vsaj pasaža in da bodejo lahko otroci obiskovali šolo. Tu je tvoje polje, a ne igrati vlogo detektiva.

Za „Sokolski dom“ v Postojni so darovali: g. Ambrožič za prodani koledar br. Šoti 1 K; Neime-

Na dolgi mizi je bilo servirano na francoski način, le prtiči so bili zviti v čveterokotnik, kar je bistro Ljubislavino oko takoj opazilo. Drugače je bilo vse v najlepšem redu. Trije natararji, ki so došli iz Niša, so švigali z elastično gibčnostjo od gosta do gosta. Pri vratih je stal služabnik mirno kakor kip, čakajoč ukazov in pozivov zbrane gospode.

Po obedu se je dvignil starešina in govoril silno resno in slavnostno svečano:

„Visokorodna gospoda! Minulo je zopet leto. Zopet smo se zbrali, da veseli in zadovoljni prebijemo „slavo“. Mnogo vas je tukaj, ki ste me posetili že lani, nekaj vas je novih in med njimi gospod starešina Serafin, kojemu želim v novem starešinstvu obilo sreče!“

„Na mnogaja leta“ je zagrmelo iz vseh grl. Serafin pa je vstal in se v zahvalo lahko priklonil. —

„Posebnega se v tem letu ni zgodilo ničesar!“ nadaljeval je starešina. „Postaral sem se, za leto sem bližnji dnevu, ko se bom poslovil od ljubega monastira, kjer bivam že 30 let. Da, prav danes je 30 let, odkar sem bil prvič na tej slavi.“

Takrat je bilo vse drugače. Tam po dolini so se dvigali mogočno minareti mosleminskih džamij. Dočim smo mi molili vsemogočnega Krista, se je razlegalo tam naokrog mogočno: Alah il Alah! Ali prišel je čas odet v smrt in kri — osvobodili smo se tirana — Turčije. In danes je drugače — draga slavna gospoda — danes je še žalostneje. Takrat, ko se je svetil na vsaki vasi polmesec, bila je naša slava mogočna. Ljudje so molili Boga pod milim nebom, ker je bila

cerkev prepolna — a danes? V cerkvi služimo — a zunaj je smeh in šala. Da v svobodi je naša propast. Dokler smo se borili zanjo, smo bili mogočni, polni ljubezni in vere. Dosegli smo svobodo — in postali hladni v globini srca. Toda, vendar se nadejam boljše bodočnosti. Pravoslavje ne bo propalo. Velik praznik slavimo danes. Vsako leto ga slavimo, vsako leto vidim nekaj novih obrazov, nekaj starih pa žal tudi izgine. Lani je sedel med nami starešina Nikodej. A slavna cerkvena oblast, kateri se ne sme protiviti nihče, ga je poslala v monastir sv. Jovana tam v visokih gorah, kjer sta mu druga le skala in brezdno. Danes ga ni več na svetu. Sinoči mi je došla vest, da je izdihnil v divji samoti. Koga izmed nas bodo zdaj poslali tjakaj, ne ve nihče, a eden bode gotovo tako nesrečen. Upam, da tistega pri mizi nami ni, ki bo moral samovati v najsiromašnejšem samostanu vse Srbije tam visoko gori med divjim skalovjem. Vidim, da je žalostna vest pretresla vsakogar izmed vas. Morebiti si tudi izprašujete tiho vest, ali ste storili kaj žalega častitemu vladiki Platonu ali sploh slavni cerkveni oblasti. Ker taki se pošiljajo v kraj nesreče in tuge. — Službujte zvesto cerkveni oblasti — nesrečnemu Nikodeju pa večni spanec in sladki pokoj!

Zazvene so čaše in mogočna pesem je zadonela po dvorani. Razjasnile so se oči, le en obraz je bil resen. Globoka zamišljenost so je brala z njega. To je bil Serafin, starešinov govor ga je navdal z grozo, z obupno slutnjo — bogve zakaj...

novani daroval 60 vin. po br. Fran Paternostu; brat Baraga Andrej za preplačani koledar 1 K; gđ. Mimi Mislej izročila doneska „Pipčarskega kluba“ v znesku 30 K; ga. Rezika Vadnu nabrala na ženitovanja gosp. Iv. Šibenika v „Tihi dolini“ 7 K 44 vin. Iskrena hvala vsem cenj. darovalcem in cenj. nabiralkam, zlasti pa slov. „Pipčarskemu klubu“, ki je dosedaj nabral največ prispevkov za naš dom. Živeli! Na zdar!

Kako skrbi ljubljanska občina za bolehe otroke. Letos je poslala 130 slabotnih otrok na počitnice v „Zatišje“, kakor se imenuje odslej posestvo na Gorenjskem, katero se je v ta namen kupilo. Otroci so se v 2 mesecih za dva do tri kilograme zredili in so prišli septembra krepkejši in bolj zdraví v Ljubljano nazaj. Vspehi počitniške naselbine so torej izvrstni.

Obledeli bankovci. V Gorici so prijeli moža, ki je prišel iz Kalksburgu blizu Dunaja kupovat vipavska vina. Pri sebi je imel za 30.000 K obledelih bankovcev.

Ne dajajte otrokom opojnih pijač! Slovanstvu preti alkohol. Da je to res, dokazuje dejstvo, da dajejo nekateri stariši že otrokom piti opojnih pijač. V Trstu so zadnjič našli slovenskega 14letnega dečka nezavestnega na cesti, ker se je bil tako grdo opijanal.

Tržaška burja je razsajala s hitrostjo 97 km na uro. Mnogo ladij je zaneslo na morje, kjer so jih lovili s parniki. Več ljudi je poškodovanih, med njimi 70letna Marija Hvala, ki se je poškodovala na glavi.

Trgovina R. Miklavc in filijalke „Pri škofu“ in „Pri Miklavžu“ so nemškutarska last. Njen gospodar Drogenik je slovenski odpadnik, njegova žena, rojena Miklavc, tudi, otroke vzgajata v nemškem duhu. Tak človek, ki zaničuje svoj rod, ni ne miroljuben in tudi ne dobrega srca, če tudi trdi, da dela z božjo pomočjo. Slovenski denar bo porabil za vzgojo nemških sovražnikov. Povejte vendar g. Drogenik zakaj ste vi in vaša žena s sovragi in ne z nami?

„Ako je i malo, ali vam dolazi od vaše brače Hrvata.“ S temi besedami so poslali bratje Hrvatje 1050 K za družbo sv. Cirila in Metoda v spomin žrtev 20. septembra.

„**Kolodvorsko ministrstvo**“. Grof Korinski, kateri si zaman vzbuja nade, da bo kedaj deželni predsednik kranjski, lomi prav slabo slovenščino. Obilokrat je vzbudilo z jezikom viharno veselost. Tako je nekoč pravil o „kolodvorskem ministrstvu“. Vse se je čudilo, kaj ima v mislih g. grof. Ali je veličanstvo vstvarilo novo ministrstvo za kolodvore, tako so menili možje, ki so vajeni le pametne misli podtikati g. grofu. Ali misli g. grof dovtipno na male hišice v zelenju, ki so običajno postavljene zraven vsakega kolodvora, tako so ugibali možje, ki so vohali duhovit dovtip za besedami grofa Korinskega. Kak bučen in urnebesni smeh se je razlegal, ko se je strmečim čestilcem grofa Korinskega pojasnilo, da je grof blagovolil misliti na — železniško ministrstvo.

Vipavsko pevsko društvo priredi v nedeljo dne 22. novembra popoldan ob 4. uri v prostorih g.

župnika Petrovčiča veselico s petjem in igro. Igralo se bode „Napoleonov samovar“.

Za božična in novoletna voščila je naročila družba sv. Cirila in Metoda najnovejše vrste razglednice, ki se odlikujejo po svoji umetniški dovršenosti in tudi po prav bogati izbiri. Povdarjamo, da bomo mogli postreči naročnikom z več kakor 100 vrstami. Narodne trgovce, zlasti one po deželi opozarjamo na to našo zbirko razglednic. Mesto, da jih naročite pri tujih firmah, naročite jih pri naši družbi. S tem podpirate družbo in zadovoljite tudi svoje odjemalce. Naša zbirka božičnih in novoletnih razglednic bo, to povdarjamo še enkrat, tako bogata, da se ne dobi niti v večjih prodajalnah tako bogate.

Parkelj in Miklavž! Pozor trgovci! Družba sv. Cirila in Metoda dobi ta teden razglednice sv. Miklavža. Vse rodoljube, zlasti pa naše narodne tvrdke opazarjamo na te razglednice. Naročila prejema družbina pisarna.

Nabiralniki podružnice sv. Cirila in Metoda v Vipavi so donesli v mesecu oktobru sledeče svote: Pri gosp. Perhaucu na Colu K 5; pri g. Petrovčiču v Vipavi 6 K 94 vin; pri g. Hribu v Vipavi 8 K 72 vin; pri g. Hrovatinu K 9; pri g. Perhaucu K 8; V hotelu Adrija 9 K 47 vin; v čitalnici 3 K 71 v. Skupaj K 50*64.

„**Slovenec**“ je prinesel v št. 263. znamenit članek „Begunjski neodvisniki“. Dne 15. t. m. je začela poslovati „Kmečka posojilnica v Begunjah“; tega dne je izšel z namenom oni članek, da bi ljudi odvrnil od ustanovitve. Pobožna želja, da bi ostala mrtvo rojeno dete, se ni obnesla. Odbor in nadzorništvo je sestavljeno iz samih Meniševcev iz raznih vasi, udje so pristopili in plačali prvi dan 93 deležev, kar je za začetek dovoljno. S tem je obstanek posojilnice zagotovljen, ker so vsi udje porok, da bo denar varno naložen po isti ceni kakor pri raznih drugih zavodih. Odbor je povabil vse Meniševske prvake k skupnemu združnemu delu, neoziraje se na politiško strankarstvo. Ponudil jim je ustop v nadzorstvo ter objavil v razglasih da pri prihodnjem občnem zboru odstopi ves odbor ako stopijo na površje delavnejše in sposobnejše moči. Obžalujemo, da je prevladala strast in strankarstvo. V sedajnih kritičkih časih, ko se zblizujejo naše politiške stranke na skupno delo v narodnem in gospodarskem polju, ko naše časopisje piše zmerno, kar iz srca odobrujemo, in ko se naši voditelji zblizujejo za skupno delo — ni našlo vse to pri naših klerikalnih prvakah nobenega odmeva. Poklicali so z Dolenjskega bivšega kaplana v Cerknici g. Lavrenčiča, da jih je v sv. veri potrdil ter da naj se varujejo brezverskih liberalnih posojilničarjev kot garjevih ovac. Razume se, da jim je priporočal svojo že davno ustanovljeno posojilnico v Cerknici kot najboljšo, ki vestno skrbi za vsa gospodarska naročila kar kdo hoče in želi. „Vsak berač svojo malho hvali!“ Mi nismo namenjeni delati konkurenco posojilnicama v Cerknici, pač pa skrbeti zase. Ker so drugod Raifajznovke skoraj po vseh večjih

vaseh, zakaj bi pri nas ne smelo to biti? Zadrugištvu se širi z lepim uspehom širom naše domovine, zakaj naj bi naša Menišija zaostala? Ker jo niso hoteli drugi ustanoviti, ustanovili smo jo mi z dobrim namenom, koristiti sebi in okolici. Obe posojilnici shranijo čisti dobiček zase, kar jim ne zavidamo. Meniševci nimajo od tega pa prav nič! Če hočejo nadalje dajati naši prvaki dohodke v Cerknico, jim je prosto. K zadrugištvu se ne more siliti nobenega, povabili smo vse, kdor noče pristopiti, je njegova stvar. Kar se tiče očitanja in protesta, ker je zadruga začasno nastanjena brezplačno v stanovanju g. nadučitelja, ne odgovarjamo. Tudi na podlo smešenje in zaničevanja ne reagiramo, ker taka pisava se že sama obsoja. Glede zaničevanja duhovnikov in gazenja blata odgovorili bomo prav jasno in jedrnato takrat, ko boste povedali zadnjo besedo; mi nočemo biti osebni, niti nočemo netiti sovraštva in časnikarskega boja, katerega izzivate na katoliški podlagi. Povemo odkrito in jasno še enkrat, da se zadruga ne bo utikala nikdar v politiko, ker ni klerikalna niti liberalna, marveč zgolj gospodarsko podjetje. Onim Meniševcem, ki hočejo sebi dobro s podporo zadruga — zadrugiški pozdrav!

Opozarjamo na inserat g. M. Šibenika v Bujah.

Oznanila. Občina Lož išče **občinskega slugo**. Prošnje do 25. nov. — **Krojaškega pomočnika sprejme** L. Strus v Idriji. — **Mlado pisarniško moč sprejme** evidenčni urad v Metliki (70 K mesečne plače).

Narodno gospodarstvo.

Notranjska posojilnica v Postojni izkazuje z dnem 31. oktobrom 1908 naslednji denarni promet in bilanco:

Denarni promet	1,729.821 K 99 h
Stanje naloženega denarja	136.696 „ 64 „
„ posojil	1,112.858 „ 82 „
„ deležev	34.940 „ — „
„ rezervnih zakladov	61.252 „ 64 „
„ hranilnih vlog	1,147.238 „ 55 „

Notranjci! Vpoštevajte geslo „Svoji k svojim“!

Podpirajte ta zavod v najobilnejši meri, kateri se ne trga za velike dobičke, marveč mu je mar le pomoč. Podpirajte ta zavod, kateri je storil največ za Notranjsko, ker je do sedaj daroval za dobrodelne namene 12.000 K, to je eno osmino čistih dobičkov. Nalagajte pri nas svojo imovino; nudimo vam poleg popolne varnosti najvišje mogočo obrestno mero po $4\frac{3}{4}\%$. V potrebi zatekajte se k nam; posojujemo pod zelo ugodnimi pogoji brez vsakih stroškov. Upoštevajte, da je naš zavod najstarejši na Notranjskem in eden najsolidnejših.

Ravnateljstvo.

O klanju. Prijatelj našega lista nam poroča: Lajiki splošno sodijo, kolike muke pretrpi žival predno izkrvavi. Človeku mehkega srca je res kruto gledati to delo, saj jaz ne morem nikdar gledati tega, čeravno mi mesar preječno število prešičev zakolje vsako leto,

se ne morem sprijazniti s tem delom. Premišljeval sem dostikrat o tem, je li res, da žival pri klanju oziroma ubijanju toliko trpi in vprašal sem konečno dva prijatelja zdravnika, kako mislita o tem. Prišli smo do tega, da smo bolečine živali primerjali z bolečinami človeka, ki pride v isti položaj n. pr. da je bil zaboden, ali pa, da je bil povožen n. pr. na železnici, da mu je mahoma odrezalo obe nogi ali roki. Ta dva zdravnika, ki sta imela dosti navedenih slučajev, sta tega mnenja, da žival prav nič ne čuti teh bolečin; kričanje prašičev ali sploh živali pri klanju je iskati v smrtnem strahu in to je že tista omota, ki bi si jo želeli pri klanju naših živali. Takoj pri prvem sunku z nožem in že, ko je pripravljena žival za klanje, je toliko grozno prestrašena, da ne ve več in ne čuti absolutno nič, kaj se z njo sploh godi! Ta dva zdravnika, ki sta bila tolikokrat pri nesrečah ljudi, ki sem jih že navedel, sta pri vprašanju dobila od teh revežev, katerim so bile obe nogi popolnoma odtrgane od života odgovore, da jih prav nič ni bolelo, seveda so se pri teh nesrečnih začele grozne bolečine šele v bolnici ali čez nekaj ur, vzrok je iskati v groznem smrtnem prestrašenju. Ravno isti učinki so pri naši domači živali, kadar jo koljemo ali ubijamo, katera pa v slučaju, da pride pod nerodnega klavca, v najdaljšem času en četrto ure izdihne. Toliko v pomirjenje tega v resnici tako pretresljivega prizora pri klanju. — Morebiti je res, da vpitje nekako omoti žival, toda da bi en četrto ure trajajoče vpitje bilo dokaz, da žival ne trpi, ni dognano. Zato bi bilo vsekakor dobro, da bi se prešiči usmrtili na drug način, ali vsaj kakor hitro mogoče.

Važno vprašanje za Pivško dolino.

(D. Guštinčič, zemljemerec in štud. ing.)

Pivška dolina je v poljedelskem oziru poleg Loške doline najrodovitnejša kraška dolina. Sicer leži Pivka precej visoko (vobče nad 530 m nad morsk gladino) in je semtertja močno izpostavljena mrzli burji, a njena dobra zemlja jo kljub temu zelo vsposablja za kmetijstvo.

Pivška zemlja pa je v splošnem in v primeri z ostalimi kranjskimi kraji tudi precej dobro in marljivo obdelavana. Naš kmet je inteligenčen in zelo napreden. Lahko dovteten za moderne nauke kmetijstva in vobče za novejšo gospodarsko preosnovo. Vporaba umetnih gnojil mu ni več tuja, za obdelovanje polja rabi že dokaj novejšega orodja in strojev, a najboljši dokaz za njegovo gospodarsko bistrost pa je veliko zanimanje za zložbo gospodarskih zemljišč v tej dolini. Ta moderna preosnova, z vsemi svojimi težkočami, si ni še nikjer priborila v tako kratki dobi toliko odkritih prijateljev kakor ravno na Pivki. Zložbeno vprašanje je pri nas še zelo težko umljivo, ker nimamo dosedaj še nobenega vzgleda zanj in ker se naše pristojne oblasti, radi prenakopičenega dela in nedostatka tehničnega osebja, skoro prav nič ne brigajo za to vprašanje.

Ako pa hočejo Pivčanje, da bo kmetijstvo na Pivki tako napredovalo, kakor bi pod danimi ugodnimi pogoji lahko, je potreba, da pričnejo sami kak temeljit gospodarski pokret! Sproženih je že nekoliko dobrih idej, a vse bo zopet zaspalo, ako se ne ustanovi primerne organizacije, ki naj bi vse te lepe gospodarske pojave negovala in vsodbujala kmeta k novim korakom. Naj omenim tu v živ dokaz, kako taki dobri poizkusi zaspajo, samo regulacijo Pivke. Ureditev Pivke je za Pivčana življensko vprašanje. Načrti so že nekaj let izdelani, a kdo vé kaj več o tem? Nikdo se ne briga zanje in tako bodo ležali bogvé koliko let še med prašnimi akti deželnega odbora!

Po mojem naj bi se ustanovilo na Pivki izboljševalno (melioracijsko) društvo, ki naj bi imelo sledeče namene: posredovati na pristojnih mestih (pri pristojnih oblastih) za izvršitev izboljševalnih gospodarskih naprav (ureditev Pivke, zložbe); nabirati podatke o škodi, ki jo skoro vsako leto povzroči Pivka ob času povodnji; bodriti kmeta s poučnimi predavanji k novim gospodarskim napravam in jim dajati potrebne nasvete; dajati v prepornih slučajih (posebno važno o priliki zložb) svojim udom brezplačno tehnične izvedence; skrbeti za to, da se provocirana dela (zlasti zložbe) kolikor mogoče hitro vrše in z eno besedo: skrbeti, da se poljedelsko gospodarstvo kolikor mogoče povspne! Vstopnina in članarina tega društva naj bi bila kolikor mogoče nizka (morda samo 20 vin.) tako, da bi vsakdo lahko pristopil in društvo nestransko, ampak res zgolj gospodarsko. Na ta način bi društvo štelo lahko 2—3 tisoč udov in imelo velik upliv na naše gospodarstvo. Ker bi kmet dobil v tem društvu brezplačno izvedence, bi bil s tem zavarovan proti vsaki krivici, ki bi se mu morda utegnila delati od strani javnih uradov in ker bi se čutil bolj varnega, bi bil tudi bolj vnet za gospodarske preosnove. Marsikaj bi tako društvo lahko doseglo, za kar je posameznik preslab. Zato, Pivčanje, premislite dobro to vprašanje in združite se!

Po svetu.

Smrt kitajskega cesarja in cesarice matere, njegove tete. 15. t. m. je umrl po daljšem bolehanju kitajski cesar Hwang-Hsü v starosti 36 let. Njegovim naslednikom je imenovan njegov nečak, ki je šele 5 let star. Do tega polnoletnosti pa bo vladal brat umrlega in oče sedanjega cesarja, princ Chun. Tudi cesarica mati je že nekaj časa bolehal, vendar je prišla njena smrt povsem nepričakovana. Nečakova smrt pa je bil tako hud udarec zanje, da ga ni mogla preživeti in je še isti dan umrla. Dočakala je starost 74 let.

Vojak v ženski obleki. Na kolodvoru v bližini Donave v Budapešti je videl stražnik dve ženski, ki sta nesli velik zavitek. Stražnik je ukazal, naj ženski odpreta zavitek. Izkazalo se je, da je bila v njem cela vojaška obleka z bajonetom in soldaško kapo. Ko si je stražnik ženski dobro pogledal, je videl, da je ena izmed njiju moški in sicer infanterist Ivan Sos, ki je bil pred par dnevi izginil iz vojašnice. Njegova žena mu je preskrbela žensko obleko, da bi lažje zbežal.

8 bratov umrlo na isti način. Na dan Vseh svetih je prišel v Mariji Ajnzideln pod železniška kolesa znani Tonček, ki je točil pri „Marijinem studentu“ romarjem vodo. Ponesrečenec je zadnji izmed 8 bratov, ki so vsi umrli na ta način.

Grof Cepelin. 9. novembra se je peljal nemški cesar iz Avstrije domu. Grof Cepelin se mu je peljal v svojem zrakoplovu naproti in ga je potem delj časa spremlil v zraku.

Delavci kupili tvornico. Moravsko ostravsko delavstvo je kupilo radvansko pivovarno. S tem nakupom hoče praktično demonstrirati proti moravskemu kartelu, ki je letos zvišal cene pivu. Pivovarno bodo povečali.

Nemškonarodni časopis Salzburger Tagblatt je te dni prenehal. Izdajatelj in pet njegovih prijateljev so za ta časopis žrtvovali vse svoje premoženje.

S 30 kg korakali so za stavo vojaki in civisti v Berlinu. Stavo je dobil Emrik Rat iz Prage, ki je prekorakal s 30 kg 50 km v 6 urah 36' in 12". Rat ne pokusi nikdar mesa, ker je strog vegetarij.

Stoletnica smrtnic. L. 1808 so napravili prve smrtnice. Bile so lepo spisane in napravljene bolj v spomin kot za naznanilo smrti. Leta 1809 so smrtnice vže tiskali. Njih izumitelj je umrl l. 1845 kot berač; prve, od njegove roke pisane smrtnice se pa še najdejo tu pa tam v starih mašnih knjižicah.

Ženska, ki živi od časa. Gospica Belvil v Londonu ima edina dovoljenje, da primerja vsak dan svojo uradno preverjeno uro z ono na grenvički zvezdarni, da potem sporoči pravi čas londonskim urarjem. To čudno pravico, ki ji nese na leto okrog 10.000 K, je podedovala po svojem očetu, ki je bil uradnik zvezdarne in si je dal napraviti izvrstno uro ter s pomočjo te ure obveščal že pred 50 leti mestne urarje.

Za kratek čas.

Nikoli ne laže. Gospa je zatrjevala „da še nikdar ni nalagala svojega moža.“ Dobri mož seveda niti za trenutek ni dvomil o tem, vendar je pripomnil, da bo vselej napravil v klavir zarezo, kadar bi morebiti ne verjel njenim besedam, kar je pa tako izključeno. Gospa hitro: „Za božjo voljo, ali mi hočeš ves klavir pokončati?“

Dobro umevanje. Vinotržec razkazuje učencu klet. „To so pa medicinska vina! Saj veš, kaj je to!“ Učenec: „Gotovo! Kdor pije tako vino, se mora potem posluževati medicine!“

Kmetica: „Kaj bolj zabitega kot so meščanke, si ne morem misliti! Najprej si napravijo predolge kikle, potem jih pa vzdigujejo, da je groza!“

Bera. Gospod župnik: „Kdaj pa mi pošljejo oče obljubljeni svinè?“ Jožek: „Ga ne bodo dali, ker je zopet zdravo!“

Listnica upravnštva.

Ker so nam zadnjo zaplenjeno štev. »Notranjca« na pošti vzeli, se je izgubilo več naslovov. Kdor torej druge izdaje zadnje štev. ni dobil, naj se pritoži v odprtem pismu ali na listu upravnštva »Notranjca« Ljubljana, Breg 12. Na takem pismu ali listu

ni treba znamke, zunaj se naj le zapiše beseda: reklamacija. Sploh naj se vsak nered v dopošiljanju našega lista na ta način naznani. — »Notranjec« more le vspevati, če bo domač v vsakem notranjskem domu. Zato prosimo vsakogar, komur je mar izobrazba in ugled Notranjskega, naj lista ne zavrne, ampak naj mupoišče še kakega zvestega naročnika. Saj vendar 4 K na leto za 52 številke s poštnino vred ni pretirana cena. — »Notranjec« se nadalje priporoča tudi v oglašanje. Majhen oglas za manjši predmet stane za naročnike odslej le 40 vin., kateri se naj vnaprej vpošljejo v pismuv znamkah. — Vsak naročnik bi moral biti, da bo postal list ugleden, tudi naš dopisnik. Prosimo vsakogar, naj poroča, (dopisnica zadostuje za to) če se je zgodilo kaj novega, če je kdo umrl, če se je kaj posebnega ukrenilo, če se je zgodila nesreča. (Znamke se na zahtevo vrnejo.) Naš list ima naročnike tudi v daljnih krajih, ki so za vsako domačo novico hvaležni. Dopisi so tudi največjega pomena. V njih in v domačih vesteh se zrcali naše življenje in naše stremljenje. Od Vas je torej odvisno, da bo naš list denarno podprt in nam primeren. Glejmo, da ne zaostanemo za drugimi!

Zahvala.

Ganjeni presrčnega sočutja med hudo boleznijo in ob smrti našega nepozabnega in ljubljenelega soproga, očeta, brata, svaka in strica, gospoda

Jakoba Dekleva

posestnika,

izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za obila sožalja, ki so nam došla in za veliko udeležbo pri pogrebu najprisrčnejšo zahvalo. Zahvaljujemo se pa še posebno č. g. župniku I. Škrjancu za tolažila umirajočemu in spremstvo k večnemu pokoju, enako tudi g. nadučitelju Čenčiču in gđč. učiteljici Kalin za spremstvo s šolsko mladino, gosp. Špolariču, vodju premogokopa za podaritev krasnega venca, vsemu pevskemu zboru iz Barke za ganljivo petje ter vsem kateri so nam kakorkoli lajšali veliko boleost ob prerani, britki in nenadomestljivi izgubi predragega nam pokojnika.

Vremski Britof, dne 17. novembra 1908.

Žalujoči ostali.

Kovaškega pomočnika in učenca

sprejme **takoj**

MATEVŽ ŠIBENIK

kovač v Bujah. Istra.

Več pove **Jožef Šibenik v Postojni.**

Javna zahvala.

Dne 31. oktobra t. l. pogorela mi je do tal mlekarna v Šent Petru, ter je požar povzročil velikansko škodo. Zavarovan sem bil pri c. kr. priv. občni zavarovalnici Assikurazioni Generali v Trstu, katera je škodo takoj določila in me v popolno zadovoljnost odškodovala, za kar izrekam tej ugledni zavarovalnici javno svoje priznanje in jo vsakomur toplo priporočam.

Zahvaljujem se še posebno gospodu I. Regerju, ravnatelju glavnega zastopa v Ljubljani, kateri je tem povodom jako blagohotno postopal.

Postojna dne 10. novembra 1908.

Anton Bolè,

trgovec in podjetnik.

Svoji k svojim!

Priporoča se častitemu občinstvu pri nakupovanju

jesenskega in zimskega blaga
za ženske in moške obleke
ter drugih potrebščin

slovenska trgovina

pri **„Češniku“**

Ljubljana

Stritarjeve ulice o Lingarjeve ulice

Postrežba strogo poštna. Cene najnižje.

Izvozna pivovarna v Senožečah

priporoča sl. občinstvu ter p. n. gg. gostilničarjem

svojo izborna a la plzenjsko, marčno ter izvozno pivo

po najnižji ceni.

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

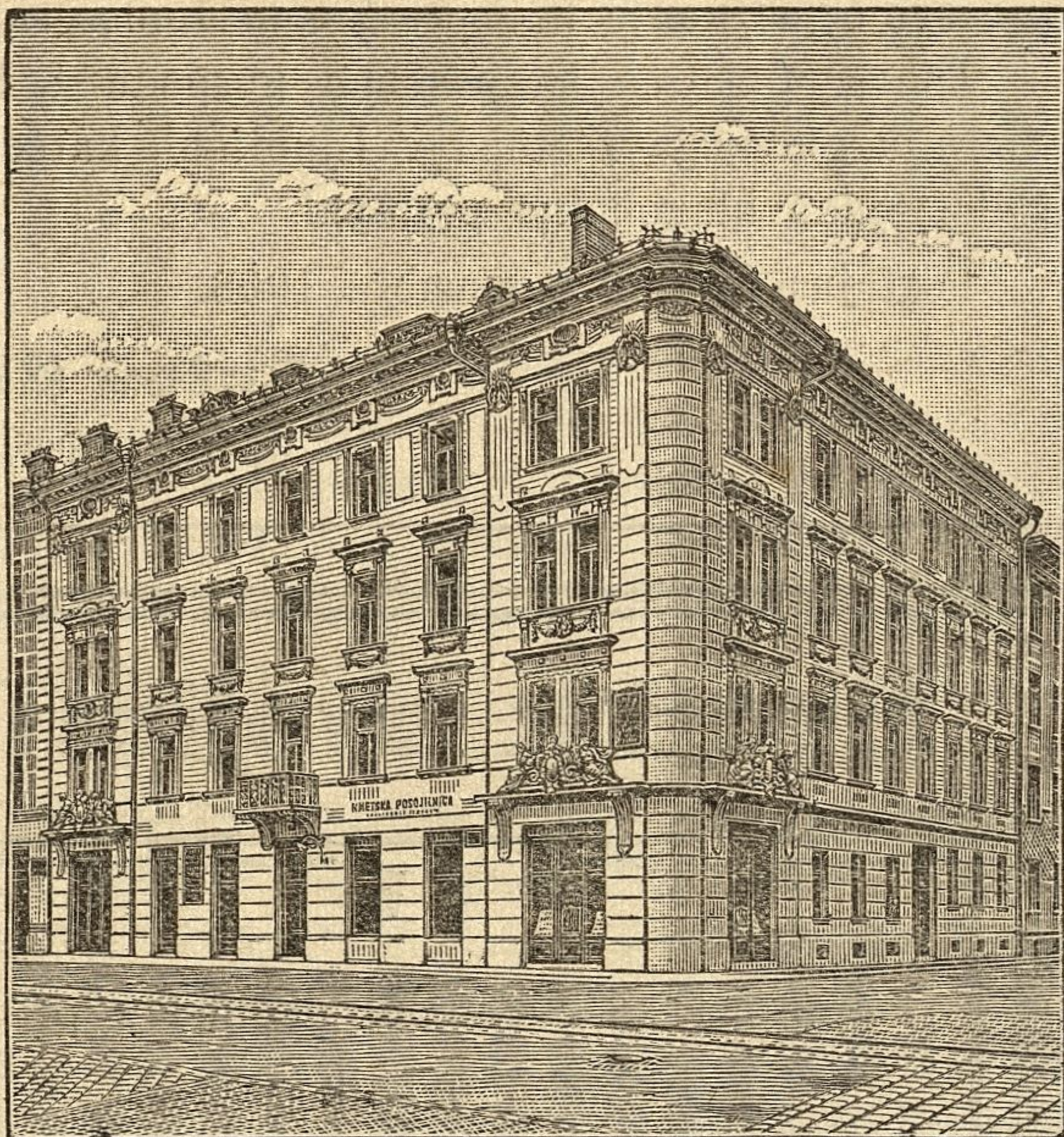
Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov.

Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Želodčne kapljice proti napenjanju, pospešujejo slast do jedi, krepe želodec, olajšujejo želodčne bolečine, 1 steklenica 70 v., 6 steklenic 3 K 50 v.

Želodčni prašek proti slabemu prebavljanju, zgagi itd. 1 K

Tinktura proti izpadanju las 1 steklenica z rab. navod. 1 K

Zobna in ustna voda 1 steklenica z rabilnim navodilom 1 K

Zobne kapljice proti zobobolji, 1 steklenica 40 v., 6 stekl. 1 K

Esenca za kurja očesa izkušeno sredstvo proti bradavicam, kurjim očesom itd., 1 stekl. z rabilnim navodilom 70 v.

Golšne kapljice proti golši in debelemu vratu 1 stekl. 60 v. priporoča

lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.

Loterijske številke.

Dunaj, 14. novembra	41	79	56	90	10
Brno, 18. novembra	49	69	7	32	35

300 tisoč

lepih, triletnih, smrekovih sadik

ima na prodaj

Krajni šolski svet v Postojni.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 — dopoludne. —

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.